Suomen tulevaisuuden tekijät: Proaktiivisen maahanmuuton malli Suomelle

Suomen tulevaisuuden tekijät -hankkeen pohjalta ehdotetaan, että Suomi edistää työperusteista maahanmuuttoa proaktiivisesti ja suunnitelmallisesti mahdollistamalla pysyvän oleskeluluvan työperusteisille maahanmuuttajille ja heidän perheilleen nykyistä nopeammin. Ehdotus on kehitetty 29 kumppanin kanssa MDI:n koordinoimassa kaksivuotisessa hankkeessa, jossa osallistettiin satoja eri sidosryhmien edustajia.

Suomen työikäisen väestön kasvu on riippuvainen maahanmuutosta. Väestökehitys on alueellisesti voimakkaasti polarisoitunut, ja veto- ja pitovoimaa tarvitaan sen vuoksi suurten kaupunkien ulkopuolellakin.

Ehdotus: lisäkriteerit täyttäville työperusteisille maahanmuuttajille pysyvä oleskelulupa jopa ensimmäisenä lupana

Ehdotuksena on mahdollistaa pysyvän oleskeluluvan nopeampi saaminen lainsäädäntöä muokkaamalla. Vastauudistettujen lakien purkamista ei ajeta, vaan nykyisten 4—6 vuoden asuinaikaa vaativien väylien rinnalle luotaisiin kaksi uutta väylää. Ehdotus koskee sekä erityisasiantuntijoita että työntekijän oleskeluluvan haltijoita.

Vahvistettu työpaikka toimisi lähtökohtana, ja lisäkriteerit täyttävä henkilö voisi saada perheineen pysyvän oleskeluluvan jopa ensimmäisenä lupana. Se, että lupa myönnettäisiin koko perheelle, on olennaista pitovoiman kannalta. Yhteiskunnan ja yksilöiden vastaanottavuuteen on myös kiinnitettävä huomiota.

	Asiantuntijaväylä	**Ammattilaisväylä**
Kuka voi hakea	Erityisasiantuntijat, EU Blue Card -haltijat ja tutkijat, joko jo Suomessa asuvat tai vasta ulkomailta Suomeen muuttavat	Työntekijän oleskeluluvalla jo Suomessa asuvat
Milloin voi hakea	Pääkriteerien täyttyessä jo ensimmäisenä oleskelulupana.	Pääkriteerien ja lisäkriteerien täyttyessä, mutta ei ensimmäisenä oleskelulupana. Ei kiinteää asumisaikavaatimusta.
Pääkriteerit	Toistaiseksi voimassa oleva työsuhde; erityisasiantuntijan tuloraja, kotoutumiseen pyrkiminen ja sen osoittaminen.	Toistaiseksi voimassa oleva työsuhde; työntekijän tuloraja, kotoutumiseen pyrkiminen ja sen osoittaminen.
Lisäkriteerit	Ei vaadittuja lisäkriteereitä, mutta suositus kieliopinnoista ja aktiivisesta osallistumisesta paikallisyhteisöihin.	Täytettävä 2/5 vaatimuksista: Kielitaito suomi/ruotsi (A2 tai 15 op vastaavat opinnot), suomalainen tai tunnistettu ulkomaalainen tutkinto, 2 vuoden asumisaika, perhesiteet Suomeen, tai kotikaupungin puolto aktiivisen

		kuntalaisuuden tai työmarkkinatarpeen pohjalta.
Kotoutumiseen pyrkiminen	Osallistuminen kotikunnan järjestämään kuntalaisakatemiaan ja sitoutuminen vähintään kolmeen tapaamiseen ensimmäisen vuoden aikana.	
Luvan menettäminen	Luvan voi menettää, jos kotoutumiseen pyrkimisen tavoitteet eivät täyty. Normaalit työlupaväylät silloin vaihtoehto.	

Hyödyt

- **Suomi:** Yhdistettynä vastaanottavaan yhteiskuntaan nopeampi väylä pysyvään oleskelulupaan kasvattaa Suomen veto- ja pitovoimaa. Mahdollistaa paremmin työperusteisen maahanmuuton pitkäjänteisen suunnittelun, ja ehkäisee työperusteista hyväksikäyttöä.
- **Työnantajat:** Vahvempi asema kilpailussa osaajista, vähemmän lupabyrokratiaa ja matalampi rekrytointikynnys pk-yrityksille.
- **Kaupungit:** Mahdollistaa pitovoiman vahvistamisen paikallisesti, ja kotoutumisen edistämisen resurssien paremman käytön. Kaupungit saavat keinon vaikuttaa omaan väestökehitykseensä.
- **Maahanmuuttaneet:** varmuus pysyvyydestä mahdollistaa Suomeen juurtumisen.

Toimeenpanon edellytykset

- **Asteittainen toimeenpano:** määräaikainen kokeilu rajatussa joukossa kaupunkeja työllisyyden kuntakokeilun mallin mukaan. Onnistumisen mittareina esimerkiksi alueelle jääminen, työssäolo ja kielitaidon kehitys.
- **Kaupunkien sitoutuminen:** vaatii kaupungin halukkuutta ja valmiuksia osallistua. Kaupunki voi myös jättäytyä väylän ulkopuolelle.
- **Työnantajakriteerit:** valtakunnallinen kriteeristö, esimerkiksi Maahanmuuttoviraston sertifioinnin pohjalta, sovitettuna myös pk-yrityksille. Ehkäisee hyväksikäytön riskiä.
- **Rahoitus:** työperusteisten maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen lisärahoitusta valtiolta osallistuville kaupungeille.
- **Määrät:** valtio, kaupungit ja alueelliset sidosryhmät sopivat vuosittaiset enimmäis- tai tavoitemäärät. Alue voi painottaa kärkialojaan tai jo alueella asuvia.
- **Koordinaatio ja seuranta:** yksi koordinaatiotaho seuraa väylän käyttöä ja toimii yhteyspintana kaupunkien ja työnantajien välillä. Nettomaahanmuuton rinnalle uusi mittari: pysyvän luvan saaneiden osuus ja määrä työperusteisista maahanmuuttajista.

Lisätietoja

Laura Koivisto-Khazaal, projektipäällikkö, 044 704 6238 tai laura.koivisto-khazaal@mdi.fi